

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
протокол №6 від 27 червня 2024 року
Голова вченої ради В.В.Засенко

Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка / 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	016 Спеціальна освіта / 053 Психологія
Освітня програма	Спеціальна педагогіка / Спеціальна психологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії

Шифр дисципліни	ВД1
Назва дисципліни	Послуга раннього втручання для дітей з порушеннями слуху та їх родин
Навчальний рік	2024-2025
Кількість кредитів ЄКТС (годин)	2 кредити (60 годин)
Статус	Вибіркова дисципліна

Короткий опис дисципліни	Курс спрямований на формування міждисциплінарних знань, умінь, навичок, які можуть допомогти майбутнім викладачам вищої школи та науковцям розробляти технології раннього втручання у роботі з дітьми з порушеннями слуху та їхніми родинами. Під час вивчення курсу буде розглянуто: – методологію раннього втручання, – специфіку послуги раннього втручання в системі комплексної допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам, – освітній компонент послуги раннього втручання для дітей з порушеннями слуху та їхніх родин.
Викладачі	Литовченко Світлана Віталіївна Жук Валентина Володимирівна
Контакти	Тел. +38097 684 13 10 (Світлана Литовченко) +38066 228 74 33 (Валентина Жук) Email svetalitovchenko@ukr.net (Світлана Литовченко) valentina.zhuk68@gmail.com (Валентина Жук)
Час для консультацій	Понеділок та четвер, 14:00-15:00

Мета курсу	формування у здобувачів базових компетентностей, зокрема, світоглядних позицій, теоретичних знань та практичних навичок для наукового вивчення проблеми ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам з врахуванням специфіки слухомовленнєвого, соціально-комунікативного, пізнавального розвитку дітей.
-------------------	--

Завдання курсу	
1. 2. 3.	Формувати світоглядні позиції здобувачів щодо комплексного супроводу дітей раннього віку з порушеннями слуху згідно функціонального підходу, відображеного у положеннях МКФ-ДП, зокрема, акцент на внутрішній і зовнішній ресурс, активізація якого забезпечує якість функціонування дитини і родини. Ознайомити із специфікою слухомовленнєвого, соціокомунікативного та пізнавального розвитку дітей раннього віку з порушеннями слуху. Формувати вміння оцінювати стан та виявляти потреби дитини і її родини через інтеграцію фізичних, психічних, соціальних показників (а не діагноз або показники фізичного слуху), що знаходить відображення у значущих аспектах життєдіяльності (розвиток, участь, середовище) та визначає вектори докладання зусиль команди супроводу.

4. Формувати знання про мету, завдання, зміст та організацію раннього втручання у роботі з дітьми з порушеннями слуху.
5. Ознайомити з формами, методами, прийомами та засобами ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху на діагностичному, корекційно-відновлювальному та корекційно-розвивальному етапах супроводу.
6. Розглянути специфіку побудови наукового дослідження, присвяченого ранньому втручанню у супроводі дітей з порушеннями слуху та їхніх родин.

Загальні компетентності

- ЗК 1. Здатність до аналізу та систематизації досліджень з різних галузей знань.
- ЗК 2. Навички спостереження за проявами поведінки дитини для виявлення актуального рівня та моніторингу динаміки її розвитку.
- ЗК 3. Здатність здійснювати кількісне та якісне оцінювання функціонального стану дитини.
- ЗК 4. Здатність виявляти потреби дитини та родини.
- ЗК 5. Вміння спостерігати, порівнювати, співставляти, аналізувати педагогічні явища, прогнозувати ефективність педагогічних стратегій.
- ЗК 6. Здатність розробляти програми, методики, моделювати технології підтримки та ін. у науковому дослідженні.
- ЗК 7. Здатність застосовувати сформовані компетентності у практичній та методичній діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК 1. Здатність до аналізу та систематизації досліджень з медицини, психології, педагогіки, соціології, присвячених особливостям психофізичного розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку та напрямам супроводу родин.
- СК 2. Здатність здійснювати кількісне та якісне оцінювання функціонального стану дитини з порушенням слуху раннього віку, рівня залученості батьків до корекційно-розвивального впливу.
- СК 3. Навички спостереження за проявами слухомовленнєвої поведінки дитини для виявлення актуального рівня та моніторингу динаміки слухомовленнєвого розвитку.
- СК 4. Вміння спостерігати, порівнювати, співставляти, аналізувати педагогічні явища, прогнозувати ефективність педагогічних стратегій, які є елементами раннього втручання у супроводі дітей з порушеннями слуху.

- СК 5. Знання сучасних медико-технічних та педагогічних технологій корекційно-розвивального впливу на особистісний та слухомовленнєвий розвиток дітей з порушеннями слуху раннього віку.
- СК 6. Здатність моделювати технології ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам у науковому дослідженні.
- СК 7. Знання принципів, методів, форм та засобів викладання курсу з раннього втручання для дітей з порушеннями слуху у вищих навчальних закладах.
- СК 8. Знання особливостей психофізичного розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку.
- СК 9. Знання чинників впливу на розвиток дітей з порушеннями слуху раннього віку.
- СК 10. Знання принципів, методів та форм фахово-батьківської взаємодії у системі раннього втручання.
- СК 11. Знання цілей та змісту програм раннього втручання для дітей з порушеннями слуху.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Демонструвати сучасний науковий світогляд, дотримання функціонального підходу в оцінці стану дитини.
- ПРН 2. Поділяти цінності соціально-культурного розмаїття, демонструвати здатність до емпатії, емоційної підтримки родини, розуміння особистісних потреб дитини (в тому числі зумовлених функціональними, слуховими та мовленнєвими, та соціоадаптаційними труднощами) та знання способів їх задоволення, здатність поважати і враховувати родинні цінності, особистісні цінності дитини.
- ПРН 3. Застосовувати у науковій діяльності знання сучасних наукових теорій, концепцій щодо раннього втручання у супроводі дітей з порушеннями слуху.
- ПРН 4. Організовувати, проводити, узагальнювати та літературно оформляти результати актуальних наукових дослідження, присвячених комплексному супроводу дітей з порушеннями слуху раннього віку.
- ПРН 5. Використовувати навички фахово-батьківської взаємодії у роботі з родинами дітей з порушеннями слуху раннього віку.
- ПРН 6. Розробляти індивідуальні програми раннього втручання для дітей з порушеннями слуху з врахуванням потреб дитини та родини.
- ПРН 7. Обирати та застосовувати прийнятні загальнонаукові, спеціальні, специфічні методи для наукових досліджень.
- ПРН 8. Дотримуватися правил етичного поводження та професійної етики під час роботи з родинами дітей з порушеннями слуху раннього віку, задіяними в дослідно-експериментальній діяльності.
- ПРН 9. Розробляти та використовувати в освітній діяльності технології раннього втручання, які ґрунтуються на результатах досліджень

медико-технічного, психолого-педагогічного, соціального спрямування та власних наукових досліджень, присвячених супроводу дітей раннього віку з порушеннями слуху та їхніх родин.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	с	залік	екзамен		л	п	с	залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модулі											
Модуль 1. Теоретичні основи раннього втручання у супроводі дітей з порушеннями слуху											
Тема 1. Концептуальні положення раннього втручання	4	2	1	1			4	2	1	1	
Тема 2. Стратегії ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам	2	1		1			2	1		1	
Разом за змістовим модулем 1	6	3	1	2			6	3	1	1	
Модуль 2. Організація ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам											
Тема 1. Програми раннього втручання для дітей з порушеннями слуху: міжнародний та вітчизняний досвід.	4	2	2				4	2	2		1 Залік
Тема 2. Фахово-батьківська взаємодія у ранньому втручанні для дітей з порушеннями слуху.	2	1		1			2	1		1	
Тема 3. Діяльність міждисциплінарної команди супроводу у роботі з дітьми з порушеннями слуху раннього віку	2	1	1				2	1	1		
Разом за змістовим модулем 2	8	4	3	1			8	4	3	1	
Модуль 3. Технологія раннього втручання у супроводі дітей з порушеннями слуху											

Тема 1. Особливості слухомовленнєвого та особистісного розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку.	4	2	2				4	2	2		
Тема 2. Алгоритм надання послуги раннього втручання дітям з порушеннями слуху.	4	2	2				4	2	2		
Тема 3. Комплексний супровід дітей з порушеннями слуху раннього віку та їхніх родин: зміст, методи, прийоми, засоби та форми роботи.	2	1	1				2	1	1		
Разом за змістовим модулем 3.	10	5	5				10	5	5		
Модуль 4. Основи наукового дослідження з проблеми ранньої підтримки дітей з порушеннями слуху та їхніх родин											

Тема 1. Теоретико-методологічні основи наукового дослідження з раннього втручання.	2	1	1				2	1	1		1 іспит
Тема 2. Дослідження сформованості слухомовленнєвих навичок, навичок соціальної взаємодії та пізнавального розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку.	2	1		1			2	1		1	
Тема 3. Дослідження чинників впливу на розвиток дитини з порушенням слуху раннього віку.	4	2	2				4	2	2		
Тема 4. Загальні підходи до розроблення технології раннього втручання для дітей з порушеннями слуху.	4	2	2				4	2	2		
Разом за змістовим модулем 4.	12	6	5	1			12	6	5	1	
Усього аудиторних годин	36	18	14	4			36	14	4		
ІНДЗ	24		-	-		-			-	-	
Усього годин	60						60				

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні положення раннього втручання	2
2	Стратегії ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам	1
3	Програми раннього втручання для дітей з порушеннями слуху: міжнародний та вітчизняний досвід	2
4	Фахово-батьківська взаємодія у ранньому втручанні для дітей з порушеннями слуху	1
5	Діяльність міждисциплінарної команди супроводу у роботі з дітьми з порушеннями слуху раннього віку	1
6	Особливості слухомовленнєвого та особистісного розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку	2
7	Алгоритм надання послуги раннього втручання дітям з порушеннями слуху	2

8	Комплексний супровід дітей з порушеннями слуху раннього віку та їхніх родин: зміст, методи, прийоми, засоби та форми роботи	1
9	Теоретико-методологічні основи наукового дослідження з раннього втручання	1
10	Дослідження сформованості слухомовленнєвих навичок, навичок соціальної взаємодії та пізнавального розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку	1
11	Дослідження чинників впливу на розвиток дитини з порушенням слуху раннього віку	2
12	Загальні підходи до розроблення технології раннього втручання для дітей з порушеннями слуху	2

Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні положення раннього втручання	1
2	Програми раннього втручання для дітей з порушеннями слуху: міжнародний та вітчизняний досвід	2
3	Діяльність міждисциплінарної команди супроводу у роботі з дітьми з порушеннями слуху раннього віку	1
4	Особливості слухомовленнєвого та особистісного розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку	2
5	Алгоритм надання послуги раннього втручання дітям з порушеннями слуху	2
6	Комплексний супровід дітей з порушеннями слуху раннього віку та їхніх родин: зміст, методи, прийоми, засоби та форми роботи	1
7	Теоретико-методологічні основи наукового дослідження з раннього втручання	1
8	Дослідження чинників впливу на розвиток дитини з порушенням слуху раннього віку	2
9	Загальні підходи до розроблення технології раннього втручання для дітей з порушеннями слуху	2

Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні положення раннього втручання	1
2	Стратегії ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам	1
3	Фахово-батьківська взаємодія у ранньому втручанні для дітей з порушеннями слуху	1

4	Дослідження сформованості слухомовленнєвих навичок, навичок соціальної взаємодії та пізнавального розвитку дітей з порушеннями слуху раннього віку	1
----------	--	----------

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль	
Тема 1.	<i>Аналіз літературних джерел з раннього втручання, сенсорного та пізнавального розвитку дітей раннього віку з порушеннями слуху, основ слухопротезування (12 год)</i>
	1. Праці українських та вітчизняних фахівців з раннього втручання.
	2. Монографії та статті сучасних психологів, присвячені особливостям сенсорного та пізнавального розвитку дітей раннього віку з порушеннями слуху.
	3. Посібники та статті фахівців з медико-технічної корекції слуху.
Тема 2.	<i>Технологія ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху та їхнім родинам (12 год)</i>
	1. Розроблення технології раннього втручання.
	2. Апробація та аналіз результатів впровадження.

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	20
Індивідуальне завдання 1	15
Індивідуальне завдання 2	15
Підсумковий контроль (тест/іспит)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
1. Підготовка наукової статті на зазначену тематику	50
2. Підготовка презентації та виступу на конференції, семінарі тощо	30
3. Аналіз програм раннього втручання	20
3. Аналіз форм роботи з ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху	15

Методи навчання
Словесні: лекції, пояснення, бесіди тощо; наочні: демонстрації, ілюстрації; практичні: вправи тощо; практичні методи навчання (вправи, групові дискусії, дидактичні та ділові ігри); методи усного контролю – індивідуальне і фронтальне опитування, залік, іспит.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення
Навчальний процес за освітньою програмою відбувається в навчальних кімнатах, оснащених аудіовізуальною апаратурою, мультимедійними демонстраційними комплексами та можливістю виходу у глобальні інтернет-мережі або дистанційно.

Основна (обов'язкова) література

1. Литовченко, С. В. (2018). Теоретичні та практичні основи реалізації системи раннього втручання для дітей з порушеннями слуху. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 1 (14), 303-309.
2. Таранченко, О.М., Литовченко, С.В., Федоренко, О.Ф., Жук, В.В., Литвинова, В.В., Шевченко, В.М. (2018). Освіта дітей з порушеннями слуху: сучасні тенденції та технології: Навчально-методичний посібник. Київ: вид-во ФОП Симоненко О.І., 250 с. <http://lib.iitta.gov.ua/716978/>
3. Литовченко, С.В., Жук, В.В., Литвинова, В.В., Піканова, Н.В., Таранченко, О.М. (2018). Дитина з порушенням слуху: навігація для батьків. Київ: Медичний центр слухової реабілітації «АВРОРА», ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2018. 47 с. <http://lib.iitta.gov.ua/715811/>
4. Литовченко, С.В., Жук, В.В., Таранченко, О.М. (2019). Дитина з порушенням слуху. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 56 с. (Інклюзивне навчання). <http://lib.iitta.gov.ua/714037/>
5. Литовченко, С.В., Жук, В.В., Таранченко, О.М. (2019). Дитина з порушенням слуху (Серія Інклюзивне навчання). Київ: Літера ЛТД, 56 с.
6. Литовченко, С.В., Жук, В.В., Литвинова В.В. (2019). Новий формат освітнього середовища: діти з порушеннями слуху у дошкільні : навч.-метод. посібник. К.: ФОП Симоненко О. І., 279 с. <https://lib.iitta.gov.ua/729747/>
7. Литовченко, С. В. (2020). Важливі аспекти реалізації послуги раннього втручання для дітей з порушеннями слуху. Особлива дитина: навчання і виховання, 3 (99), 47-52.
8. Жук, В.В. (2020). Педагогічна допомога дітям раннього віку з порушеннями слуху. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, Вип. 16, 126-143. <https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/146/135>
9. Литовченко, С.В. (2020). Діти з порушеннями слуху раннього та дошкільного віку: навчання та супровід: монографія. Київ: «ФОП Симоненко О. І.», 2020. 356 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731670>
10. Литовченко, С.В., Таранченко, О.М., Жук, В.В., Шевченко, В.М., Литвинова, В.В., Федоренко, О.Ф. (2021). Сучасний курикулум в освіті дітей з порушеннями слуху : методичні рекомендації. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 321 с. <https://lib.iitta.gov.ua/731776/>
11. Литовченко, С.В., (2021). Стан і перспективи розвитку системи ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови.
12. Концепція створення та розвитку системи раннього втручання (Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 травня 2021 р. № 517). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/517-2021-%D1%80#>
13. Литовченко, С.В., Литовченко, В.П. (2022). Фактори навколишнього середовища в освіті дітей з порушеннями слуху в рамках соціальної моделі розуміння особливих потреб. Особлива дитина: навчання і виховання. 2022. № 4(108). С. 27-39. <https://doi.org/10.33189/ectu.v108i4.120>
14. Жук, В.В., Литвинова, В.В., Литовченко, С.В. (2023). Педагогічна підтримка дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху та їхніх батьків в умовах воєнного стану: навчально-методичний посібник. Київ, 123 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11482>
15. Жук, В.В., Литвинова, В.В., Литовченко, С.В. (2023). Чути і спілкуватись. Крок за кроком з батьками. Методичний супровід та психологічна підтримка: навчально-методичний посібник для педагогів та батьків. Київ, 57 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11486>

16. Жук, В.В., Литвинова, В.В., Литовченко, С.В., Вовченко, О.А. (2023). Серія навчальних посібників за сферами розвитку для дітей дошкільного віку з порушенням слуху «Сходінки. Підтримаємо та допоможемо» (3 посібника). Київ, 258 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11438>
17. Жук, В.В. (2023). Слухоорієнтовані технології розвитку словесного мовлення дітей з кохлеарними імплантами. *Особлива дитина: навчання і виховання*, Том 110 №2, 129-148.
18. Жук, В. (2024). Діагностування слухомовленнєвого розвитку у системі корекційно-розвиткової допомоги дітям з кохлеарними імплантами. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 115(3), 115-128. <https://doi.org/10.33189/ectu.v115i3.189>
19. Жук, В. В., Литовченко, С. В., Новосад, В. Є., Ремажевська, В. М. (2024). Як організувати освітній процес для дітей з порушеннями слуху та зору в закладі дошкільної освіти. Посібник для педагогів. Розділ II. *Організація освітнього процесу для дітей з порушеннями слуху*. ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 87 с. <https://drive.google.com/file/d/19R8POrLLdKdW5bK2fFCyV2R4XTU41S0B/view?pli=1>
20. Phillips, D. (2012). Early Childhood Development and Disability: A discussion paper. World Health Organization.
21. Trivette, C., Dunst, C., & Hamby, D. (2010). Influences of Family-Systems Intervention Practices on Parent-Child Interactions and Child Development. *Topics in Early Childhood Special Education*, 30(1), 3-19.

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Жук, В.В., Литовченко, С.В., Максименко, Н.Л. та ін. (2014). *Стежки у Світ: програма розвитку дітей дошкільного віку зі зниженим слухом*. Кіровоград: Імекс-ЛТД.
2. Луцько, К. В., Мартинчук, О. В., Круглик, О. П., Губар, С. Ю. та ін. (2019). Програма розвитку глухих дітей дошкільного віку (глухі, зі зниженим слухом, з кохлеарними імплантами). https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29860/7/O_Martynchuk_K_Lutsko_Progr_2019.pdf
3. Жук, В.В. (2019). Раннє втручання у системі супроводу дітей з порушеннями слуху. Діти з особливими потребами в освітньому просторі : збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019 року, Чернігів (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка). Київ: Симоненко О.І., 54-57.
4. Литовченко, С.В. (2021). Теоретичні та методичні основи супроводу дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху в умовах модернізації освіти. Збірник матеріалів VII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології «Діти з особливими потребами: від рівних прав до рівних можливостей». (Київ. 7-8 жовтня 2021р.). Київ.
5. Жук, В.В. (2023). Раннє втручання у системі освіти дітей з порушеннями слуху. Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. м. Кам'янець-Подільський: Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут», 278 с.
6. Жук, В.В., Литвинова, В.В., Литовченко, С.В. (2023). Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 188 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11479>
7. Спеціальна педагогіка і психологія : сучас. термінол. словник / за ред. Л. Прохоренко, В. Засенка. Київ: Генеза, 2024. 272 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744568/1/%D0%A1%D0%BF%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%>

[B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%D1%96%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20-%20%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B](#)
[A.pdf](#)

8. Жук, В.В., Супрун, М. О. (2025). Актуальні аспекти забезпечення безбар'єрного освітнього середовища для дітей з кохлеарними імплантатами. *Науковий журнал Хортицької національної академії*. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота) : наук. журн. / [редкол. : В. В. Нечипоренко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Вид-во комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, Вип. 1(12). <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2025-12-12>

9. Бабяк, О.О., Вовченко, О.А., Гладченко, І.В., Данілавичюте, Е.А., Довгопола, К.С., Жук, В.В., Кульбіда, С.В., Легкий, О.М., Литвинова, В.В., Литовченко, С.В., Литовченко, В.П., Міськов, Г.В., Рибак, О.А., Таранченко, О.М., Чеботарьова, О.В. (2024) Запровадження безбар'єрності освітніх послуг в закладах дошкільної та загальної середньої освіти : аналітичні матеріали для МОН України / за заг. ред. Л.І. Прохоренко, В.В. Засенка, Н.А. Ярмоли. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 77 с. <https://ispukr.org.ua/?p=12614>

10. Michael R., Attias J., Raveh E. (2019). Cochlear Implantation and Social-Emotional Functioning of Children with Hearing Loss. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 24(1), 25–31. <https://doi.org/10.1093/deafed/eny034>

Інформаційні ресурси

1. <https://ispukr.org.ua/>
2. <https://lib.iitta.gov.ua/>
3. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник / Л.Г.Кайдалова, І.С. Сабатовська Фролкіна, Н.В. Альохіна, Н.В. Шварп Харків : НфаУ, 2019.–249 с. https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/20444/1/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%BA%D0%B0_%D1%82%D0%B0_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%8F_%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97_%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8_%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%B1_%D0%97%D0%B0%D0%BC_19.010.pdf

Поведінка на курсі

Здобувачі зобов'язані під час вивчення курсу:

- Не пропускати лекційних, практичних та семінарських занять;
- Вчасно виходити на електронний зв'язок через відповідні програми (додатки у електронних девайсах);
- Дотримуватись регламенту, який окреслює на початку курсу викладач (не заважати проводити заняття; поважати особистість викладача та його досвід, бути коректними, інтелігентними, але активним під час занять та виконувати індивідуальні/домашні заняття з дисципліни)

Під час контролю знань здобувачі зобов'язані:

- Готуватися до практичних, семінарських занять;
- Виконувати індивідуальні та творчі завдання;
- Бути підготовленими, відповідно до завдань та вимог курсу;
- Виконувати вимоги викладача щодо підготовки до контролю знань;
- Розраховувати на власні знання, не шукаючи інші джерела інформації, які допоможуть відповісти на запитання, скласти тест (залік, іспит), тобто не використовувати девайси для пошуку інформацію через мережу інтернет, не готувати допоміжні підказки у паперовому вигляді тощо.

Інформація про викладачів

Литовченко Світлана Віталіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

orcid.org/0000-0003-0001-4667

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=sgh2NsAAAAJ&hl=ru>

<https://lib.iitta.gov.ua/view/creators/==041B==0438==0442==043E==0432==0447==0435==043D==043A==043E=3A==0421=2E==0412=2E=3A=3A.html>

<https://www.facebook.com/groups/268693925325131>

<https://www.facebook.com/groups/582996862527784>

Жук Валентина Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

orcid.org/0000-0001-8183-5250

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=tSezWDUAAAAJ&hl=uk>

<http://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/1cb4f77d197c79d0492c6173cee18561/>

<https://www.facebook.com/groups/268693925325131>

<https://www.facebook.com/groups/582996862527784>

Основні публікації з тематики дисципліни

Статті у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection

1. Torop, K., Yarmola, N., Lytovchenko, S., Trykoz, S., Shevchenko, V., & Kruhlyk, O. (2021). The innovative development of socialization of children with special educational needs on the intellectual disability example. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 11/02-XXIV, 93–96. [THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SOCIALIZATION OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS ON THE INTELLECTUAL DISABILITY EXAMPLE-Web of Science Core Collection](#)
2. Nahorna, O., Lytovchenko, S., Tripak, M., Serhiienko, T., & Khmil, I. (2023). Providing inclusive learning at higher school. *Conhecimento & Diversidade*, 15(37), 193–209. <https://doi.org/10.18316/rcd.v15i37.10946>
3. Paustovska, M., Lytovchenko, S., Marieiev, D., Bazyliak, N., & Malii, A. (2024). Approaches to inclusive foreign language instruction in higher education. *Salud, Ciencia Y Tecnologia - Serie De Conferencias*, 3, 711. <https://doi.org/10.56294/sctconf2024.711>

Статті у виданнях, що внесені до Переліку наукових фахових видань України (група Б)

1. Литовченко, С. (2020). Система автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів: контент щодо особливих освітніх потреб. *Вісник післядипломної освіти*, Вип. 13 (42), 123–140. [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-13\(42\)-123-139](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-13(42)-123-139)

2. Литовченко, С. (2020). Дистанційне навчання дітей з порушеннями слуху: рекомендації учасникам команди супроводу. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 3- 4 (97-98), 301-311. [DOI:10.24139/2312-5993/2020.03-04/301-311](https://doi.org/10.24139/2312-5993/2020.03-04/301-311)
3. Литовченко, С. (2020). Перспективи розвитку спеціального закладу освіти (за матеріалами обговорення із педагогами). Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Вип. 4, 136-143. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2020.224183>
4. Литовченко, С. (2021). Дошкільна освіта дітей з порушеннями слуху: сучасні моделі та перспективи розвитку. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, (105), 87-99. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_1_43 DOI 10.24139/2312-5993/2021.01/445-458
5. Литовченко С., & Литовченко, В. (2022). Підготовка батьків до оцінки розвитку дітей в інклюзивно-ресурсних центрах: психолого-педагогічні основи комунікації. Наука і освіта, 2, 31-38. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-2-5>
6. Литовченко, С., & Литовченко, В. (2022). Фактори навколишнього середовища в рамках соціальної моделі розуміння особливих потреб. Особлива дитина: навчання і виховання, 4(108), 27-39. <https://doi.org/10.33189/ectu.v108i4.120>
7. Литовченко, С.В., Супрун, М.О., & Литовченко, В.П. (2024). Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху: історичний екскурс. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 1(113), 65-87. <https://doi.org/10.33189/ectu.v113i1.165>
8. Жук, В.В. (2020) Педагогічна допомога дітям раннього віку з порушеннями слуху. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, Вип. 16, 126-143. <https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/146/135>
8. Жук, В.В. (2021). Особливості слухомовленнєвого розвитку дітей з кохлеарними імплантами. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 3 (103), 7-16. <https://doi.org/10.33189/ectu.v103i3.75>
9. Жук, В.В. (2022). Формування слухомовленнєвих навичок у дітей з кохлеарними імплантами. *Особлива дитина: навчання і виховання*, Том 106 №2, 15-27. <https://doi.org/10.33189/ectu.v106i2.102>
10. Жук В.В. (2022). Організаційно-змістові засади розвитку слухового сприймання та формування мовлення дітей з кохлеарними імплантами. *Освіта дітей з особливими потребами: шляхи розбудови*. Випуск 21, 22-41. <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i21.210>
11. Жук В.В. (2023). Слухоорієнтовані технології розвитку словесного мовлення дітей з кохлеарними імплантами. *Особлива дитина: навчання і виховання*. Том 110 №2, 129-148. <https://doi.org/10.33189/ectu.v110i2.141>
12. Жук В.В. (2024). Діагностування слухомовленнєвого розвитку у системі корекційно-розвиткової допомоги дітям з кохлеарними імплантами. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 115(3), 115-128. <https://doi.org/10.33189/ectu.v115i3.189>
13. Жук, В.В., Супрун, М. О. (2025). Актуальні аспекти забезпечення безбар'єрного освітнього середовища для дітей з кохлеарними імплантами. Науковий журнал Хортицької національної академії. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота) : наук. журн. / [редкол. : В. В. Нечипоренко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Вид-во комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, Вип. 1(12). <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2025-12-12>
14. Литовченко, С., Таранченко, О., Жук В., Литвинова, В., Шевченко, В., & Вовченко, О. (2023). Програма підвищення кваліфікації педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху, в умовах воєнного стану та відновлення України (модулі 1-3). *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 22, 33-59. <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i22.219>
15. Литовченко, С., Таранченко, О., Жук, В., Литвинова, В., Шевченко, В., & Вовченко, О. (2023). Програма підвищення кваліфікації педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху, в умовах воєнного стану та відновлення України (модулі 4, 5 та курс з психологічної

підтримки). *Особлива дитина: навчання і виховання*, 110(2), 68-104.
<https://doi.org/10.33189/ectu.v110i2.139>

16. Литовченко, С.В., Кульбіда, С.В., Вовченко, О.А., Таранченко, О.М., Жук, В.В., Литвинова, В.В., Рибак, О.А., & Міський, Г.В. (2024). Забезпечення безбар'єрності в освітньому процесі для дітей з порушеннями слуху. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 4(116), 29-44. <https://doi.org/10.33189/ectu.v116i4.194>

Монографія

1. Литовченко, С. (2020). Діти з порушеннями слуху раннього та дошкільного віку : навчання та супровід: Монографія. Київ: ФОП Симоненко О. І., 356 с.
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731670>

Міжнародні видання

1. Litovchenko S. (2020). Theoretical and normative bases of realization of early intervention to children with hearing impairments. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*, 7 (35). Vol. 2, 3-8. <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.2.1>
2. Litovchenko, S. (2021). Support of early and preschool children with hearing impairments in the context of educational changes in Ukraine. *German International Journal of Modern Science*, 6. Vol. 3, 19-23. <https://doi.org/10.24412/2701-8369-2021-6-3-19-23>
3. Zhuk, V. (2021). Corrective and devtlopmental influence on the auditory devtlopment of children with cochltfr implants. Корекційно-розвивальний вплив на слухомовленнєвий розвиток дітей з кохлеарними імплантами. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. № 3(39), 46 - 53.

Навчальні посібники

1. Литовченко С., Таранченко О., Жук В., Шевченко В., Литвинова В., Федоренко О. Сучасний курикулум в освіті дітей з порушеннями слуху: методичні рекомендації. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 322 с. <https://lib.iitta.gov.ua/731776/>
2. Прохоренко Л., Ярмола Н. та ін. Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2021. https://ispukr.org.ua/?page_id=8429#.Yrcvy3ZBxPY
3. Литовченко С., Жук В., Литвинова В. Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 188 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11479>
4. Литовченко С., Таранченко О., Жук В., Литвинова В., Шевченко В., Вовченко О. Програма підвищення кваліфікації педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху, в умовах воєнного стану та відновлення України. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 54 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11581>
5. Литовченко С., Жук В., Литвинова В. Чути і спілкуватись. Крок за кроком з батьками. Методичний супровід та психологічна підтримка: навчально-методичний посібник. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 57 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11486>
6. Литовченко С., Жук В., Литвинова В. Педагогічна підтримка дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху та їхніх батьків в умовах воєнного стану: навчально-методичний посібник. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 123 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11482>
7. Литовченко С., Жук В., Литвинова В., Вовченко О. Серія навчальних посібників за сферами розвитку для дітей дошкільного віку з порушенням слуху «Сходінки. Підтримаємо та допоможемо» (3 посібника). Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 258 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11438>
8. Литовченко С., Кульбіда С., Вовченко О, Таранченко О., Жук В., Литвинова В., Рибак О., Міський Г., Литовченко В. Запровадження безбар'єрності освітніх послуг в закладах

дошкільної та загальної середньої освіти: аналітичні матеріали для МОН України. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 77 с. С. 20-27. <https://ispukr.org.ua/?p=12614>

9. Жук В., Новосад В., Литовченко С., Ремажевська В. Як організувати освітній процес для дітей з порушеннями слуху та зору в інклюзивних групах закладів дошкільної освіти: навчально-методичний посібник. Київ: ЮНІСЕФ, 2024. 87 с. https://sites.google.com/view/vzaemodia2023/%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B6%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%8F?fbclid=IwY2xjawGAV45leHRuA2FlbQIxMAABHRqwy1eSj2JLmxN5Ur4F9jTaa_7S4_7Em-10-lC-eQtPP5mBzk_tGZ5pMA_aem_qW3-3YLSqPcSjkSbgc6fVA

Зворотній зв'язок

Жук Валентина Володимирівна
Моб. тел. 0662287433 (viber, telegram)
valechka_zhuk@ukr.net

Литовченко Світлана Віталіївна
Моб. тел. 0976841310 (viber, telegram)
svetalitovchenko@ukr.net

Затверджено

Засідання відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку
Протокол №6 від 13 червня 2024 р.

Укладачі

Литовченко С.В.

Жук В.В.

Завідувач відділу

Литовченко С.В.